

בעזרי"ת

ספר

שערי דעת

כללים ויסודות, בסדר מהרות
על פי דברי הראשונים והאחרונים

אשר חנן אותי ה' יתברך ברוב חסדיו
שלמה בן אבנר הגאון ר' אהרן שליט"א פלדמן

שנת גם עתה ששערי לש"ק

[תשס"א]

פעיה"ק ירושלים תובב"א

תוכן הסעיפים

פרק א אבי אבות הטומאה

| | | |
|---|-------------------------------|--------|
| א | מהותו של אבי אבות הטומאה | סעיף א |
| ב | חרב הרי הוא כחלל | סעיף ב |
| ה | מנין אבי אבות הטומאה מן התורה | סעיף ג |

פרק ב אבות טומאה

| | | |
|---|-------------------------------|--------|
| ט | מהותו של אב הטומאה | סעיף א |
| ט | בעלי חיים אינם מטמאים ונטמאים | סעיף ב |
| י | מנין אבות הטומאה מן התורה | סעיף ג |

פרק ג דרכי הטומאה

| | | |
|----|--|---------|
| יט | אופני קבלת הטומאה מאבות הטומאה | סעיף א |
| כ | טומאת מגע | סעיף ב |
| כא | אזיר כלי חרס | סעיף ג |
| כב | טומאת משא | סעיף ד |
| כד | טומאת היסט | סעיף ה |
| כו | עליונו של זב הנקרא מדף | סעיף ו |
| כז | טומאת אהל | סעיף ז |
| ל | טומאה רצוצה | סעיף ח |
| לב | טומאת ביאה לאהל במצורע וחילוקי מטומאת אהל | סעיף ט |
| לד | טומאה על ידי התעסקות | סעיף י |
| לד | טומאה על ידי ביאה | סעיף יא |
| לה | טומאת משכב ומושב (מדרס) | סעיף יב |
| לו | משכב ומושב שאינם נעשים אב הטומאה | סעיף יג |
| לו | טומאה על ידי אכילה | סעיף יד |
| לז | מקומו טמא באפר פרה אדומה | סעיף טו |
| לח | חילוקי הדינים באבי אבות הטומאה | סעיף טז |
| מ | חילוקי הדינים באבות הטומאה | סעיף יז |
| מו | נוגע חוזר ונוגע | סעיף יח |
| מט | אין שני שמות מצטרפין | סעיף יט |
| נ | כל שטומאתו ושיעורו אינם שווים אינם מצטרפים | סעיף כ |
| נא | יד ושומר באבות הטומאה | סעיף כא |
| נה | כל שאינו ראוי לטומאת מגע אינו מטמא במשא | סעיף כב |
| נח | שכע ליה טומאה | סעיף כג |
| ס | ביטול ברוב לענין טומאה | סעיף כד |
| סא | נבילה שאינה ראויה לגר והמעוכלת | סעיף כה |
| סב | חלב נבלה | סעיף כו |

סעיף יט

יחדו שבירי כלים

א. גם כלים שבטלו משימושם על ידי נקב, אם ייחד בעל הכלי את הכלי לדבר אחר שבשביחו הוא ראוי לשימוש, אף שטומאתו הראשונה פקעה, מכל מקום מעתה והלאה הרי הוא חשבוש לכלי, ואם תגע בו טומאה הרי הוא נטמא¹⁰⁰.

החשב לכלי, ואם תגע בו טומאה הרי הוא נטמא¹⁰⁰.
 ב. יחדו נאמר בשבירי כלי חרס¹⁰¹, שכלי חרס שנשבר אף שאינו ראוי להשתמש למלאכתו יין מיוחד נאמר בשבירי כלים, כגון שנחלק לשנים, אם ראוי הוא לקבל משקין אפילו בדפנותיו הרי הוא עדיין הראשונה¹⁰². כגון שנחלק לשנים, אם ראוי הוא לקבל משקין אפילו בדפנותיו הרי הוא עדיין הראשונה¹⁰².
 ג. מקבל טומאה משום שבעליו משתמשים בו לקבל משקין שיטופו מכלים נקובים. שבר כלי חרס זה נקרא "גיסטרא"¹⁰³. ולא בכל שבר כלי חרס נאמר דין זה, ופרטיו נתבארו במסכת כלים¹⁰⁴. וכל זה בכלי חרס אבל שאר הכלים אף על פי שראויים הם להשתמש גם כשהם שבירים ימים מקבלים טומאה¹⁰⁵.

ד. ולענין גיסטרא נחלקו ראשונים, יש שאמרו¹⁰⁶ דוקא אם יחדו לשימוש גיסטרא הוא מקבל טומאה¹⁰⁷, ויש שאמרו¹⁰⁸ אף על פי שלא יחדו לכך משום ששבר כלי חרס מיועד מתחלתו להשתמש בו ולכן מקבל טומאה גם כשלא יחדו.

ה. והנה מירוש דברי הגמרא בשבת צ"ב. נקב כמוציא זיתים טהור מלקבל בו זיתים ועדיין כלי הוא לקבל זיתים. ופירש"י שאם יחדו שוב לרמונים מקבל טומאה מכאן ולהבא. וכ"כ התוס' שם וכ"כ תוס' לין נה"א וכ"כ הרי"ש בכלים פ"ב מ"א. וכן איתא בכלים פכ"ב מ"ב. השולחן שנטלה אחת מרגליו טהור זה שניה טהור נטלה השלישית טמא כשיחשוב עליו. ואולם מדברי המשנה משמע דלא בכל גזוני ילה מחשבה, אלא רק באופן שראוי הוא לשימוש, ולכן אם ניטל רגל אחת לא תועיל מחשבה, דלא כזה משום דנטלה דעתו.

ו. כן כתב הרמב"ם בפייח מטומאת כלים ה"י, וכתב דילפינן זאת מקרא דתויב "וכל כלי חרס" מפי ונה למדו שזה לא בא לרבות אלא שבירי כלי חרס. ואולם בראב"ד שם השיג עליו, ועיין מה שנכתוב

ה הבאה בשם המרכבת משנה.
 ז. אבל אם ראוי להשתמש בו מעין מלאכתו הראשונה הרי הוא מקבל טומאה כרתנן בפט"ז בכלים מ"א ע"י שנחלק לשנים טהור חוץ מן השולחן הכפול (היינו העשוי מ"ב) חלקים שכשירצה ופשיטו כפילתו טהור להשתמש על שניהם יחד, תפא"י שם) שגם כשנשבר חציו אפשר להשתמש בחציו השני, אבל ל"ק לשנים טהור אע"פ שמקבלין על דפנותיהן כמו שכתב הרמב"ם פ"ז ה"ט, כן ביאר המרכבת את דברי הרמב"ם שם בפייח ה"י ע"פ דברי הרמב"ם הללו ובוזה יישב את השגת הראב"ד שם.

ח. וכתב תוס' בנדה מט"א בשם הרי"י שהוא לשון שבר בלשון יין.
 ט. ומבואר שם שהשבר תלוי ביחס לגודל הכלי, שכל שהכלי יותר גדול כך השבר צריך להיות שיטורס נתבארו במשנה שם. ועיין בתוס' בנדה מט"א (ד"ה אלא) שגם אם ייחד אותם בטלה דעתו אדם דאין דרך ליחד שבר קטן הבא מכלי גדול.

י. וכן במסכת כלים פט"ז מ"א כל כלי עץ שנחלק לשנים טהור חוץ משולחן הכפול. וכתב הרמב"ם מטומאת כלים ה"ט ואע"פ שמקבלין על דפנותיהן באילפסין. וכונתו שאינו דומה לכלי חרס ששם יראוי למלאכתו הראשונה.

יא. ושיי תוס' בחולין נה"א, ד"ה שיעורן, ושם ע"ג, ד"ה בשעת. וכ"כ בנדה מט"א ד"ה אלא לענין פ"כ כלי העשוי לזיתים אם יחדו לגיסטרא לא מהני, משום דאין רגילים ליחד כלי נקוב לגיסטרא עתה אצל כל אדם, כן כתבו תוס' בשבת צ"ב, ד"ה וניקבו. ואולם דעת רש"י שם דמהני יחדו. י"א שיטת הרי"ש בכלים פ"ב מ"ב, וכן נראה שהיא שיטת הרמב"ם בפייח מטומאת כלים ה"י, כלי העשוי לזיתים שניקב לא מהני מדין גיסטרא כמ"ש בשם תוס' בהע' הקודמת.